

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

з науково-педагогічної роботи

Олександр ГОЛОВКО

« » 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Європейські студії

рівень вищої освіти

другий (магістерський)

галузь знань

29 «Міжнародні відносини»

спеціальність

291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

освітньо-професійна програма

Міжнародні відносини та регіональні
студії: європеїстика

вид дисципліни

вибіркова

факультет

міжнародних економічних відносин та
туристичного бізнесу

2022/ 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«30» серпня 2022 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Сичова В.В., професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства, доктор наук з державного управління

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

«29» серпня 2022 року, протокол № 1

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

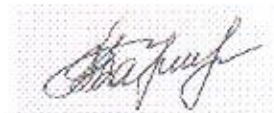

(підпис)

Анатолій ПАРФІНЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика»

(підпис)

Валерія БАРАНОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«29» серпня 2022 року, протокол № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Європейські студії» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європейстика», магістра спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

Опис навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з двох розділів:

Розділ 1. Європейський Союз: засади, інститути, спільні політики країн (теми 1-6).

Розділ 2. Україна та політика європейської інтеграції (теми 7-12).

1.1. Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні у слухачів системних знань умінь, навичок, компетентностей щодо процесу євроінтеграції, організаційної структури Європейського Союзу (ЄС) та його політик, співпраці з Україною.

1.2. Завдання: у результаті вивчення дисципліни слухачі мають уміти:

- визначати правові засади, інститути, спільні політики країн ЄС,
- з'ясовувати сутність та напрями політики європейської інтеграції України;
- характеризувати політику Європейського Союзу в умовах широкомасштабної агресії Росії проти України

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей, відповідно до ОПП:

1) загальні компетентності:

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

2) спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК6. Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України

СК11. Здатність аналізувати ключові політичні, соціальноекономічні та культурні проблеми розвитку Європейського регіону, євроінтеграційні пріоритети України в контексті глобальних тенденцій світової політики.

СК12. Здатність виявляти та аналізувати традиції політичної поведінки країн Західної, Північної, Центрально-Східної Європи, основних міжнародних гравців регіону (Великої Британії, Німеччини, Франції), регіональні конфлікти та пов'язані із ними питання безпеки.

СК13. Здатність аналізувати та оцінювати процеси прийняття зовнішньополітичних рішень, визначати пріоритетні напрямки зовнішньополітичного партнерства України з провідними країнами та міжнародними організаціями Європейського регіону, використовувати комунікативні засоби для позитивного просування іміджу України серед цільових зарубіжних аудиторій.

1.3.Кількість кредитів – 5

1.4.Загальна кількість годин – 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-
Семестр	
2-й	-
Лекції	
30 год.	-
Семінарські заняття	
15 год.	-
Самостійна робота	
105 год.	-
в т.ч. індивідуальні заняття	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти мають досягти таких результатів навчання:

РН1. Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН3. Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики

РН5. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.

РН6. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.

РН7. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

РН12. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Європейський Союз: засади, інститути, спільні політики країн

Тема 1. Європейська інтеграція: від об'єднання Європейських співтовариств до Європейського Союзу

Передумови інтеграційних процесів в Європі після Другої світової війни. Європейський рух і створення Ради Європи. Початок «холодної війни». Інтеграція як спосіб подолання конфліктності на європейському континенті. План Маршалла та початок європейської економічної інтеграції (Організація європейського економічного співробітництва, Європейський платіжний союз). Воєнно-політичної інтеграції (Західноєвропейський Союз). Меморандум Ж. Монне та Декларація Р. Шумана. Роль Франції у Європейському будівництві. Де Голль та його концепція «Європа вітчизни»

Етапи європейської інтеграції. Підсумки II світової війни та початок європейських інтеграційних процесів. Європа після Другої світової війни – початок співпраці (1945-1954). Стадії європейської економічної інтеграції. Секторальна інтеграція в Європі. Паризька угода (1951) та створення Європейського об'єднання вугілля та сталі (ЄОВС). Цілі та інститути ЄОВС.

Перше розширення Європи (Великобританія, Данія, Ірландія). Середиземноморське (друге і третє) розширення ЄС: Греція, Іспанія, Португалія. Четверте розширення (Швеція, Фінляндія, Австрія). Падіння Берлінської стіни – нова карта Європи.

Період об'єднання і створення спільного ринку (1955-1989). Римські угоди (1957) та створення Європейського економічного Союзу (ЄЕС) та Євроатому. Цілі та принципи європейської економічної інтеграції. Створення спільного ринку - основна мета економічної інтеграції в Європі. Свобода пересування товарів, робочої сили та людей, капіталів і послуг - умови створення спільного ринку.

Подальше об'єднання. Єдиний валютний союз (1990 – сьогодні). Активізація євроінтеграційних трансформацій. Маастрихтський договір і трансформація європейських спільнот в Європейський Союз (ЄС). Місце Західноєвропейського (ЗЄС) союзу в становленні системи єдиної європейської безпеки. Рішення Мадридської зустрічі (1995), Брюссельської конференції (1997), Амстердамського саміту та формування нової архітектури європейської безпеки в контексті розширення НАТО. ЄС, ЗЄС і НАТО. Шенгенські домовленості та процеси європейської інтеграції. Єдина європейська валюта – євро.

Програми підтримки ЄС для Центральної та Східної Європи. Копенгагенські критерії членства в ЄС. Процес переговорів між ЄС та країнами-кандидатами. П'яте та шосте розширення ЄС у XXI ст.: виклики, результати та перспективи. Brexit – вихід Великої Британії з ЄС

Тема 2. Інституційна структура Європейського Союзу

Європейська Рада. Рада – головний законодавець ЄС. Президент Європейської Ради. Рада міністрів ЄС. Європейська Комісія. Президент Європейської комісії. Європейський Парламент – представник народів Союзу. Європейський центральний банк. Верховний представник з питань зовнішньої політики та безпеки. Суд Європейських Спільнот. Рахункова палата (палата аудиторів). Дорадчі органи. Європейський соціально-економічний комітет. Комітет регіонів. Європейський інвестиційний банк. Європейський омбудсмен (Агенція з прав людини). Європейський інспектор захисту даних. Управління офіційних публікацій ЄС. Європейське управління відбору персоналу. Європейська адміністративна школа. Спеціалізовані агентства ЄС. Агентства, що сприяють функціонуванню внутрішнього ринку. Моніторингові центри. Агентства, що підтримують соціальний діалог на європейському рівні. Агентства, що реалізують програми у своїх галузях від імені ЄС. Агентства спільної зовнішньої політики та питань безпеки. Агентства співпраці органів правоохорони та юстиції. Виконавчі агентства

Тема 3. Правові засади Європейської інтеграції

Правова система ЄС. Складові елементи правової системи ЄС. Особливості правової системи ЄС. Суб'єкти права. Сфери дії права ЄС.

Характеристика права ЄС. Принципи права ЄС. Наднаціональний характер права ЄС. Прямі дії права ЄС в національному праві держав-членів

«Acquis communautaires» («комунітарне право»); «Acquis de l'Union»; «Schengen acquis». Правова культура, правова система ЄС. Джерела права ЄС. Вторинне законодавство ЄС. Нетипові правові акти. Дія права ЄС у просторі і у часі. Компетенція ЄС. Розмежування повноважень ЄС та держав-членів. Виключна компетенція. Спільна компетенція. Допоміжна компетенція

Принципи та процедури ухвалення політичних рішень. Принципи консенсусу, кваліфікованої більшості, «спільного рішення» як засади прийняття рішень. Переговори та консультації – основа європейських процедур у прийнятті рішень. Принцип «тіснішої співпраці» («еластичності») та принципи субсидіарності і пропорційності. Легітимність інститутів ЄС. Поліцентричність політико-адміністративної системи ЄС. Наднаціональність інститутів ЄС. Механізми європейської взаємодії.

Правове співробітництво (гармонізація правових систем країн-членів та внутрішньої політики). Співробітництво в сфері прав людини. ЄС на початку 21 століття. Трансформація інституційної моделі ЄС у контексті Лісабонської угоди про реформування ЄС (2007). Прийняття Конституції Європейського Союзу та криза її ратифікації. Лісабонський договір (2009 р.) та його значення для подальшого розвитку та розширення Європейського Союзу.

Критерії вступу держав до ЄС. Етапи вступу. Процедура вступу. Національні програми підготовки до членства. Країни Центрально-Східної Європи та перспективи їх інтеграції в ЄС. Угоди про асоційоване членство.

Тема 4. Інститут громадянства в Європейському Союзі

Правова сутність інституту громадянства в ЄС. Основні права, свободи та обов'язки людини та громадянина в Європейському Союзі. Гарантії прав людини та громадянина в Європейському Союзі. Механізм набуття та втрати громадянства ЄС. Громадянство ЄС та еміграція.

Подвійне громадянство ЄС: загальна характеристика та специфіка. Правові питання вільного пересування осіб у Європейському Союзі та візова політика ЄС. Спільна політика щодо захисту прав споживачів

Права громадян та їх захист. Нормативно-правові документи захисту прав громадян ЄС: Європейська конвенція про громадянство. Загальна декларація прав людини. Європейська конвенція з прав людини та основоположних свобод людини. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу. Європейська соціальна хартія. Європейська хартія регіональних мов і мов меншин. Рамкова конвенція про захист національних меншин.

Система захисту прав людини в Європейському Союзі. Основні проблеми громадянства ЄС на сучасному етапі розвитку

Тема 5. Європейська інтеграція та національні системи державного управління

Загальна характеристика процесу європеїзації. Європеїзація у творенні європейського врядування та згуртування Європейського Союзу. Регулювання євроінтеграційних процесів. Європейська інтеграція та національна система державного управління: особливості взаємозв'язку. Європеїзація систем публічного адміністрування в країнах Центральної та Східної Європи в контексті підготовки до членства в ЄС. Особливості підготовки до членства в ЄС країн Центральної та Східної Європи. Копенгагенські критерії. Мадридський критерій членства в ЄС. Основні надбання реформ у напрямі європеїзації національних систем публічної адміністрації у країнах Центральної та Східної Європи. Кадрова політика в державах центрально-східного регіону Європи. Кадрова політика у системі державної служби. Сучасна кадрова політика країн ЦСЄ. Приклади реалізації сучасної кадрової політики в країнах ЦСЄ.

Кадрова політика в державах-членах Європейського Союзу: загальна характеристика. Напрямки кадрової політики. Державна кадрова політика. Принципи відбору кадрів на державну службу: досвід країн ЄС. Оцінювання діяльності державних службовців. Стандарти атестації персоналу державної служби.

Тема 6. Спільні політики Європейського Союзу

Спільні політики ЄС та їх класифікація. Горизонтальні політики Європейського Союзу. Здійснення промислової та підприємницької політики в ЄС. Політика в сфері енергетики. Основні засади здійснення транспортної політики. Основні переваги та недоліки ведення сільськогосподарської політики в ЄС. Спільна політика в галузі наукових досліджень та технологій. Спільна зовнішня політика і політика безпеки. Непоширення та контроль за експортом зброї.

Забезпечення виконання чотирьох свобод в ЄС: механізм забезпечення свободи руху товарів та капіталу. Особливості реалізації цих свобод. Механізм реалізації свободи пересування осіб та свободи підприємництва.

Регіональна політика розвитку Європейського Союзу. Особливості здійснення соціальної політики в ЄС та її основні моделі. Механізми соціальної політики ЄС на сучасному етапі. Гармонізація соціальних умов для робітників (Римський Договір). Соціальна складова Єдиного Європейського ринку. Хартія основних соціальних прав робітників (1989 р.). Соціальний діалог з позиції держав-членів ЄС.

Особливості здійснення податкової політики в ЄС. Базові засади політики ЄС в сфері конкуренції. Охорона довкілля як один із важливих напрямків здійснення політики ЄС.

Політика Європейського Союзу щодо розвитку громадянського суспільства. Хартія основоположних прав Європейського Союзу. Принципи участі громадянського суспільства у публічному житті країн Європейського Союзу. Вплив інститутів громадянського суспільства на політичні й інтеграційні процеси в ЄС. Механізми залучення громадськості до процесів прийняття рішень на рівні ЄС. Багаторівнева система наднаціональних представницьких органів. Роль інститутів громадянського суспільства в розбудові демократичного устрою. функціонування системи громадського контролю у ЄС. Методика застосування механізму громадського діалогу на рівні територіальної громади

Розділ 2. Україна та політика європейської інтеграції

Тема 7. Європейська політика сусідства та Україна

Концепція Європейської політики сусідства. Європейська політика сусідства (ЄПС): сутність, мета, принципи. Зміни в концепції Європейської політики сусідства (2015).

Східне партнерство та Україна. Концепція «Східного партнерства» (2008). Наближення країн-партнерів до європейських норм і стандартів та цінностей. Цілі проекту Східного партнерства. Угоди про асоціацію. Принципи співпраці в межах проекту Східного партнерства. Країни-кандидати, потенційні країни-кандидати

Тема 8. Політика європейської інтеграції України

Укладення угоди про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС (1994), прийняття Євросоюзом «Спільної позиції (щодо України)». Ідентичність України та процеси європейської інтеграції. Участь України у субрегіональних інтеграційних процесах, польсько-українське співробітництво як стимули європейського напрямку української інтеграції.

Спільна стратегія щодо України схвалена Європейською Радою 11 грудня 1999 р. Інституційний механізм адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Співробітництво в галузі освіти ЄС та України (Еразмус Мундус, Темпус, Жан Моне).

Закріплення курсу на вступ до ЄС в Конституції України.

Тема 9. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Статус кандидата на вступ до ЄС

Підхід ЄС до Угод про асоціацію. Законодавче забезпечення Угоди про асоціацію України з ЄС. Основні пріоритети діяльності органів виконавчої влади щодо створення передумов набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі та входження України до європейського політичного (в тому числі у сфері зовнішньої політики і політики безпеки), інформаційного, економічного і правового простору. Статус асоційованого члена ЄС як головний зовнішньополітичний пріоритет України у середньостроковому вимірі.

Переговори між Україною та Європейським Союзом стосовно укладення Угоди про асоціацію: труднощі переговорів (2007-2012 рр.). Підготовка до підписання Угоди про асоціацію (2008 – 2013 роки). Прийняття «Порядку денного асоціації Україна – ЄС» (2009 р.) Регіональне та транскордонне співробітництво з ЄС. Україна в рамках проєкту «Східне партнерство». Проблема інтеграції України як чинник внутрішньополітичної боротьби. Причини відмови від підписання Угоди про асоціацію. Курс на євроінтеграцію - свідомий вибір громадян та ключова вимога Революції Гідності 2013-2014 років.

Етапи підписання Угоди про асоціацію (політична та економічна частини). Ратифікація Угоди про Асоціацію України з ЄС. Референдум в Нідерландах, причини та наслідки. Структура Угоди про Асоціацію України з ЄС. Підписання угоди про безвізовий режим України з ЄС (17 травня 2017 р.).

Сучасний стан і перспективи європейської інтеграції України. Громадська думка про європейську інтеграцію країни.

Тема 10. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС

Програма підтримки вдосконалення врядування та менеджменту OECF/SIGMA (Support for Improvement in Governance and Management). Діяльність Національного агентства України з питань державної служби та Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу. Принципи державного управління, сформульовані в документі SIGMA, що мають бути в основі модернізації державної служби та управління людськими ресурсами.

Acquis communautaire для України. Основні документи, які є основоположними для антикорупційного права ЄС наднаціонального рівня (Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS № 173); Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS № 174); Конвенція Європейського союзу про боротьбу з корупцією (97/C 195/03); Конвенція щодо захисту фінансових інтересів Європейських Співтовариств (95/C 316/03). Політика протидії корупції у сфері державної служби. Імплементація до національного законодавства Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції (від 31 жовтня 2003 р.). Створення антикорупційних органів (НАБУ, НАЗК, САП) в Україні. Імплементація норм європейського наднаціонального права, удосконалення норм національного рівня. Адаптація світового досвіду реформування державної системи підготовки кадрів в Україні та функціонування системи державної служби

Тема 11. Політика Європейського Союзу в умовах широкомасштабної агресії Росії проти України

Широкомасштабна агресія Росії проти України. Заявка України про вступ до Європейського Союзу, підтримка Європарламенту (01.03.2022 р.). Рекомендації Європейської комісії надати Україні статус кандидата на членство в Європейському Союзі (17. 06.2022 р.). Статус кандидата на вступ до Європейського Союзу: сутність, особливості, можливості доступу до фінансових ресурсів. Реалізація Україною визначеної «дорожньої карти». Необхідність реформ в Україні. Моніторинг імплементації реформ в Україні з боку Єврокомісії.

Зміцнення безпеки і стабільності ЄС. Відповідність України принципам та цінностям ЄС. Невідкладне офіційне надання Україні статус кандидата на вступ до ЄС (23.06.2022). 7 завдань (кроків) для України щодо вступу до ЄС. Створення формату «Київської ініціативи» (22.08.2022 р.) як посилення координації країн у питаннях регіональної безпеки та поглиблення європейської інтеграції.

Підтримка України зброєю з боку ЄС. Запровадження низки пакетів санкцій зі сторони ЄС, прийняття рішень щодо можливих напрямів ізоляції РФ на міжнародному рівні. Припинення економічної співпраці з Росією. Підтримка пришвидшеного вступу України до ЄС. Виокремлення певних держав-членів Союзу в окрему групу щодо бачення агресії РФ проти України. Підготовка восьмого пакету санкцій проти РФ. Розширення Європейського Союзу на Схід та Південь Європи, методології розширення та діалогу з державами кандидатами на вступ в ЄС.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Європейський Союз: засади, інститути, спільні політики країн												
Тема 1. Європейська інтеграція: від об'єднання Європейських співтовариств до Європейського Союзу	13	2	1			10						
Тема 2. Інституційна структура Європейського Союзу	13	2	1			10						
Тема 3. Правові засади Європейської інтеграції	12	2	1			9						
Тема 4. Інститут громадянства в Європейському Союзі	12	2	1			9						
Тема 5. Європейська інтеграція та національні системи державного управління	12	2	1			9						
Тема 6. Спільні політики Європейського Союзу	16	4	2			10						
Разом за розділом 1	78	14	7			57						
Розділ 2. Україна та політика європейської інтеграції												
Тема 7. Європейська політика сусідства та Україна	15	4	2			9						
Тема 8. Політика європейської інтеграції України	15	4	2			9						
Тема 9. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Статус кандидата на вступ до ЄС	14	3	1			10						
Тема 10. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС	13	2	1			10						
Тема 11. Політика Європейського Союзу в умовах широкомасштабної агресії Росії проти України	15	3	2			10						
Разом за розділом 2	72	16	8			48						
Усього годин	150	30	15			105						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1. Європейський Союз: засади, інститути, спільні політики країн		Денна форма
1	Тема 1. Європейська інтеграція: від об'єднання Європейських співтовариств до Європейського Союзу	1
2	Тема 2. Інституційна структура Європейського Союзу	1
3	Тема 3. Правові засади Європейської інтеграції	1
4	Тема 4. Інститут громадянства в Європейському Союзі	1
5	Тема 5. Європейська інтеграція та національні системи державного управління	1
6	Тема 6. Спільні політики Європейського Союзу	2
	Разом за 1 розділом	7
Розділ 2. Україна та політика європейської інтеграції		
7	Тема 7. Європейська політика сусідства та Україна	2
8	Тема 8. Політика європейської інтеграції України	2
9	Тема 9. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Статус кандидата на вступ до ЄС	1
10	Тема 10. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС	1
11	Тема 11. Політика Європейського Союзу в умовах широкомасштабної агресії Росії проти України	2
	Разом за 2 розділом	8
	Усього годин	15

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
Розділ 1. Європейський Союз: засади, інститути, спільні політики країн		
1	<i>Тема 1. Європейська інтеграція: від об'єднання Європейських співтовариств до Європейського Союзу</i> - Євроінтеграція та європеїзація: спільне та особливе. - Європа націй чи Європа регіонів? - Проаналізуйте основні етапи євроінтеграційного процесу - Перелічити, які виклики були для Європейського співтовариства у 1970-ті роки. - Охарактеризувати позитивні результати створення спільного ринку для громадян і споживачів. - Доведіть, що створення єврозони має позитивні наслідки. - Охарактеризувати дії ЄС для мінімізації результатів фінансово-економічної кризи. - Назвіть політичні, економічні та адміністративні критерії, що виробив Євросоюз для країн, які бажають стати його членами.	10
	<i>Тема 2. Інституційна структура Європейського Союзу</i> - Назвіть інституції, які складають інституційну основу Європейського Союзу. - Які інституції ЄС беруть участь у законотворчих процесах? - Якими є функції Суду аудиторів? - Обґрунтуйте, в яких випадках комітет регіонів має право пред'явити судові позови до Суду Європейського Союзу? - Охарактеризуйте основні послуги Європейського інвестиційного банку?	10

	6. Що має право зробити Європейський омбудсмен для розгляду скарг та реагування на них? 7. Яку функцію виконує Європейська школа управління? 8. Проаналізуйте функціональні особливості інтеграційних структур ЄС. 9. Охарактеризуйте особливості Спільного ринку в ЄС	
	<i>Тема 3. Правові засади Європейської інтеграції</i> 1. Охарактеризуйте відмінності між поняттями: «Acquis communautaires» («комунітарне право»); «Acquis de l'Union»; «Schengen acquis». 2. Назвіть 4 етапи процедури прийняття (приєднання) країни до Європейського Союзу. 3. Визначте критерії вступу країни до ЄС (Копенгагенські критерії). 4. На яких підставах країна може вийти з Європейського Союзу? Чи можна виключити країну зі складу ЄС? 5. В чому своєрідність права ЄС та його відмінність від класичних правових систем (внутрішньодержавного і міжнародного права)? 6. Визначте загальні принципи права Європейського Союзу. 7. Які правові акти входять до первинного законодавства ЄС? 8. Які правові акти входять до вторинного законодавства ЄС? 9. Які основні зміни внесені Лісабонським договором в Договір про Європейський Союз та Договір про функціонування ЄС? 10. Чому не була прийнята Конституція ЄС в 2005-2006 роках? 11. Назвіть загальні принципи організації та діяльності інститутів ЄС. 12. Які інститути ЄС відносяться до міждержавних (міжнаціональних), а які до наднаціональних? 13. Поясніть підстави формування в суспільній свідомості певної недовіри до вимог ЄС, цінностей, закріплених в Установчих Договорах ЄС, тих чи інших демократичних норм. 14. Назвіть три категорії міжнародних угод, які складають частину права ЄС. 15. Дайте характеристику спільних правових документів ЄС (директиви, акти, постанови, рекомендації, думки).	9
	<i>Тема 4. Інститут громадянства в Європейському Союзі</i> 1. Охарактеризуйте систему захисту прав людини в Європейському Союзі. 2. Назвіть основні проблеми громадянства ЄС на сучасному етапі розвитку 3. Аргументуйте значення Програми дій Співтовариства по боротьбі з дискримінацією	9
	<i>Тема 5. Європейська інтеграція та національні системи державного управління</i> 1. Охарактеризуйте моделі державного управління в ЄС. 2. Охарактеризуйте адміністративні реформи в країнах ЄС. 3. Назвіть сучасні тенденції кадрової політики країн ЄС.	9
	<i>Тема 6. Спільні політики Європейського Союзу</i> 1. Коротко передайте зміст статті Європейської соціальної хартії щодо дій проти соціального виключення громадян. 2. Визначте основні напрямки соціальної безпекової політики в ЄС. 3. Назвіть основні цілі спільної зовнішньої політики Європейського Союзу. 4. На що звертається увага при розгляді країни як потенційного члена Європейського Союзу? 5. Дайте характеристику діяльності Високого представника при реалізації Спільної зовнішньої політики та безпеки ЄС.	10
	Разом за 1 розділом	57
	Розділ 2. Україна та політика європейської інтеграції	
	<i>Тема 7. Європейська політика сусідства та Україна</i> 1. Дайте характеристику меті Європейської політики сусідства. 2. Назвіть спільні риси країн, які входять до Європейської політики сусідства.	9

	3. Назвіть основні принципи діяльності Європейської політики сусідства. 4. Які чинники вплинули на створення проекту «Східне партнерство»? 5. Дайте характеристику головним цілям проекту «Східного партнерства». 6. Що передбачено для України в проєкті «Східне партнерство»? 7. Охарактеризуйте напрями, за якими Європейський Союз проводить свою політику в межах проекту «Східного партнерства».	
	<i>Тема 8. Політика європейської інтеграції України</i> 1. Назвіть 1 – 2 стереотипи мислення українців щодо Євросоюзу, поясніть причини походження подібних стереотипів та покажіть їх відносний характер 2. Охарактеризуйте, як відбувається процес адаптації української громадської думки до ідей євроінтеграції та сприйняття європейських цінностей? Наведіть конкретні приклади. 3. Коли було проголошено стратегічну мету України – європейську інтеграцію? Які фактори сприяли у цьому? 4. В яких документах закріплено стратегічну мету України – отримання членства в ЄС? 5. Які були результати Євромайдану і Революції Гідності для європейської інтеграції України? 6. У чому полягає зміст безвізового режиму між Україною та ЄС?	9
	<i>Тема 9. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Статус кандидата на вступ до ЄС</i> 1. Проаналізувати підхід ЄС до угод про асоціацію. Порівняйте з підходом ЄС до угоди про асоціацію з Україною. 2. У чому полягав основний зміст Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС? 3. Назвіть дві-три відмінності між Угодою про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС та Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. 4. Проаналізувати зміст та структуру Угоди про Асоціацію 5. Проаналізувати вимоги, які висуваються до України в частині виконання Угоди про асоціацію: виконання, проблеми, результати 6. Оцінити хід реформ: проблеми, успіхи, результати 7. Назвіть основні положення політичної та інституційної частин Угоди про асоціацію між Україною та ЄС? 8. Чому для України та ЄС є важливим функціонування Зони вільної торгівлі між сторонами у рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС? 9. Надайте свою оцінку ратифікаційному процесу Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. 10. Оцініть процес імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС станом на цей час.	10
	<i>Тема 10. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС</i> 1. Яка модель адаптації національного законодавства до acquis ЄС використовується в Україні? Назвіть її недоліки. 2. Обґрунтуйте взаємозв'язок між принципами адміністративного права та стандартами державної служби.	10
	<i>Тема 11. Політика Європейського Союзу в умовах широкомасштабної агресії Росії проти України</i> 1. Якою є природа загроз національній безпеці України? 2. Охарактеризуйте напрями державної політики безпеки України. 3. Які можливості відкриває отримання статусу кандидата в ЄС для України? 4. Які Ви знаєте гранти, інвестиції для відновлення України?	10
	Разом за 2 розділом	48
	Усього годин	105

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені начальним планом

7. Методи навчання

Активні (інтерактивні) методи навчання, а саме: робота в малих групах із застосуванням ситуаційного методу; семінарські заняття (дискусії, у формі дидактичних, ділових ігор тощо).

8. Методи контролю

Поточний контроль:

Засвоєння тем контролюється на семінарських заняттях, шляхом усних відповідей, доповідей, завдань для самостійної роботи, написання тестових завдань.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- активність слухачів під час обговорення / розв'язання кейсів на семінарах, доповіді (3 балів); виконання завдань для самостійної роботи (по два з кожного розділу) (3, 4 балів);

Тестові завдання (1-2 розділи) (по 20 балів);

Підсумковий:

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення письмового заліку.

Час виконання – до 80 хвилин

Вміст залікового завдання й оцінювання відповідей на заліку:

два теоретичні питання (по 10 балів), ситуаційного завдання (20 балів).

Мінімальна кількість балів, необхідна для одержання заліку – 20 балів.

Максимальна кількість балів, необхідна для одержання заліку – 40 балів.

Критерії оцінювання залікових завдань

Повна відповідь на 2 теоретичних питання оцінюється по 10 балів

Вимоги: 1) розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми; 2) виявлення творчих здібностей у розумінні, викладенні й використанні навчально-програмного матеріалу; 3) здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки й узагальнення; знання історії створення таких теорій та еволюції поглядів основних представників; 4) демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання; 5) засвоєння основної та додаткової літератури.

За бажанням студент має можливість обрати тестову форму залікового завдання (містить 40 тестових завдань, студент одержує 1 бал за кожну вірну відповідь)

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

9. Схема нарахування балів

Розподіл балів для студентів:

Студенти, які набрали протягом семестрового навчання максимально 60 балів, але не менше як 30 балів, виконують письмову підсумкову залікову роботу

Поточний контроль та самостійна робота		Разом	залік	Сума
Розділ 1 (Т.1-6)	Розділ 2 (Т.7-11)	60	40	100
Доповіді 3	Доповіді 3			
завд.для с.р. 7 (3; 4)	завд.для с.р. 7 (3; 4)			
тести 20	тести 20			

T1,T2... теми

У разі, коли сума балів (семестрових і підсумкового контролю) менше, ніж 50 балів, студенти отримують незадовільну оцінку за результатами заліку.
Оцінювання знань студентів при підсумковому контролі здійснюється відповідно до наведеної шкали:

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	незараховано

10. Рекомендована література

Основна

1. Артьомов І.В. Український вимір європейської та євроатлантичної інтеграції: навч. посіб.: у 2-х кн. Ужгород: Ліра, 2008. Кн. 1. 476 с.
2. Галик В.М. Україна в Європі і світі: навч. посіб. Київ: Знання, 2013. 364 с.
3. Гнатюк М.М., Малик Я.Ф., Прокопенко Л.Л. Модуль 2. Відносини з Європейським Союзом та процес європейської інтеграції України / Relations Between Ukraine and the EU and European Integration Process. навч. посіб. / За заг. ред. М.Бойцуна, І.Грицяка, Я.Мудрого, О.Рудіка, Л.Прокопенка, В.Стрельцова. Київ: Міленіум, 2009. 782 с.
4. Гнидюк Н.А., Стрельцов В.Ю. Модуль 4. Розширення ЄС та досвід реформ країн Центрально-Східної Європи у контексті приєднання до ЄС : Робочий зошит до модуля / “EU Enlargement and reform experience of Central and Eastern Europe in the context of accession to the EU”: Workbook. Київ: Міленіум, 2009. 44 с.
5. Грицяк І.А., Говоруха В.В., Стрельцов В.Ю. Модуль 1. Правова та інституційна основи Європейського Союзу: підруч. з грифом МОН України / за заг. ред. М.Бойцуна, І.Грицяка, Я.Мудрого, О.Рудіка, Л.Прокопенка, В.Стрельцова. Харків: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2009. 620 с. Сер. «Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції».
6. Державне управління та європейська інтеграція: еволюція поглядів: навч. посіб. / Вітер Д. В. та ін.; Кабінет Міністрів України, Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ: Інтерсервіс, 2013. 152 с.
7. Європейська інтеграція: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закладів та слухачів магістер. підготовки за напрямом «Державне управління» / Кол. авт.; за заг. ред. проф. І. А. Грицяка та Д. І Дзвінчука. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. 464 с.
8. Європейська інтеграція в контексті сучасної геополітики [Текст] : зб. наук. ст. за матеріалами наук. конф. (м. Харків, 24 трав. 2016 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування ; [редкол.: А. П. Гетьман та ін.]. Харків : Право, 2016. 534 с.
9. Європейська інтеграція та міжнародна співпраця : посіб. / авт. кол. : В.А. Мандрагеля, Ю.В. Мельник, О.І. Пошедін та ін.; за заг. ред. В.А. Мандрагелі, Л.А. Шереметьєвої. Київ : НАДУ, 2016. 288 с.
10. Європейська та євроатлантична інтеграція: навч. посіб. / О. В. Баула, Т. В. Божидарнік, Т. М. Вісіна, ін ; М-во освіти і науки України, «Луцький нац. техн. ун-т» ; [за заг. ред. О. М. Лютак]. Херсон : ОЛДИ-ПЛЮС, 2019. 375 с.
11. Європейський Союз і Україна: особливості взаємовідносин на сучасному етапі / НАПрН України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків : Оберіг, 2012. Вип 1. 76 с. (Серія "Наукові доповіді").
12. Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. Європейський Союз: історія та засади функціонування : навч. посіб. / за ред. Л.В. Губерського. Київ : Знання, 2009. 751 с.
13. Кривцова В. М. Теорії та стратегії європейської інтеграції: навч. посіб. Київ :

Міленіум, 2009. 142 с.

14. Мудрий Я.М. Словник-довідник термінів з Європейської інтеграції / "Glossary of Terms on European Integration". Словник. / За заг. ред. М.Бойцуна, Я.М.Мудрого, О.М.Рудіка. Київ: Міленіум, 2009. 588 с.

15. Макаренко М. І., Хомутенко Л. І. Європейська інтеграція: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 344 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk/sk813022.pdf>

16. Палагнюк Ю. В. Державна євроінтеграційна політика України: теорія, методологія, механізми : монографія. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. 392 с

17. Право Європейського Союзу: підруч. / за ред. О. К. Вишнякова. Одеса : Фенікс, 2013. 883 с.

18. Прокопенко Л.Л. Вступ до європейської інтеграції: навч. посіб. Київ: Міленіум, 2009. 334 с.

19. Прокопенко Л. Л., Рудік О. М., Рудік Н. М. Інституційна система ЄС : навч. посіб. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. 220 с.

20. Регіональна політика Європейського союзу : підруч. / за ред. В. Чужикова. Київ: КНЕУ, 2016. 495 с. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/evrointegracii/Pidruchnik_ERDM_2016.pdf

21. Рудік О.М., Дзяд О.В. Модуль 3. Спільні політики Європейського Союзу та їх значення для України. *Common EU Policies and Their Significance for Ukraine*: навч. посіб. / за заг. ред. М.Бойцуна, І.Грицяка, Я.Мудрого, О.Рудіка, Л.Прокопенка та В.Стрельцова. Київ: Міленіум, 2009. 668 с.

22. Теорія та історія європейської інтеграції: навч.-метод. комплекс / укл. Круглашов А.М. Чернівці: Рута, 2013. 100 с

23. Тоді Ф. Нарис історії Європейського Союзу. Київ: К. І. С., 2002.

24. Управління в ЄС та політика європейської інтеграції: мультимедійн. підруч. / Палагнюк Ю., Сай Д., Сорока С.; Чорноморський нац. ун-т ім. Петра Могили. Миколаїв, 2022. URL : <https://eugov.chmnu.edu.ua/miltymediinyi-posibnyk/>

25. Цінності об'єднаної Європи. Лабораторія законодавчих ініціатив, 2013. URL: https://parlament.org.ua/upload/docs/European_Values.pdf

26. Association Agreement between the EU and Ukraine European Implementation Assessment (upd.). URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/cec758ec-e1c1-11ea-ad25-01aa75ed71a1/language-en/format-pdf/source-236122754>

Допоміжна:

27. Аракелян М. Р., Василенко М. Д. Право Європейського Союзу : підруч . для студ. вищих навч. закладів. Одеса : Фенікс, 2012. 390 с.

28. Баймуратов М. О., Хоббі Ю. С. Модифікації державного суверенітету в умовах європейської інтеграції в контексті взаємовідносин Європейського Союзу з державами-членами: моногр. Суми : Університет. кн., 2013. 300 с.

29. Войтович Р. Глобалізаційні виклики національної безпеки: геополітичний аспект. *Сучасна українська політика. Політика і політологи про неї*. 2010. Вип. 19. С. 285–297.

30. Гісса-Іванович О., Кибіч Я. Брекзїт: наслідки і перспективи (в контексті побудови нових відносин Британія - Україна – ЄС. *Медіафорум* (8), 2020. С. 47-61. URL: <https://journals.chnu.edu.ua/index.php/mediaforum/article/view/167/108>

31. Грицяк І. Європейська інтеграція в східноєвропейському та південному напрямках. *Вісник НАДУ*. 2008. № 1. С. 5-14.

32. Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу: навч. посіб./ ; Нац. Акад. держ.упр. при Президентові України. Київ: К.І.С., 2006.

33. Євроінтеграція : досвід країн Вишеградської четвірки та українські реалії / Ін-т екон. дослідж. та політ. консультацій ; ред. І. Коссе. Київ, 2014. 87 с.

34. Європа майбутнього: Європейський Союз перед наступним розширенням / М.Беме, А.Фукс, Ш.Раппенглюк, С.Штох; Матеріали дослідницької групи «Молодь і Європа». Мюнхен, 2005. 296 с.

35. Європейський Союз на сучасному етапі: структурні зміни та стратегія розвитку / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко, М.А.Миронова. Київ : Знання, 2010. 94 с.

36. Європейська інтеграція в контексті світових глобалізаційних процесів: матеріали наук.-практ. конф., 15 груд. 2016 р. ; за заг. ред. М.М. Іжі, В. М. Кривцової. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. 316 с.
37. Європейська інтеграція України: політико-правові проблеми: моногр. Київ: Юрид.думка, 2005. 332 с.
38. Деменко О.Ф. Європейський Союз після Лісабонської угоди. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. Київ, 2010. Вип. 19. С. 395-402.
39. Зедельмаєр У., Шіммельфенінг Ф. Європеїзація Центральної та Східної Європи. Київ: Юніверс, 2010. 288 с.
40. Інституціоналізація публічного управління в Україні в умовах євроінтеграційних та глобалізаційних викликів : матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 24 трав.2019 р.) : у 5 т. / за заг. ред. А. П. Савкова, М. М. Білінської, О. М.Петроє. Київ: НАДУ, 2019. Т.1.172 с. URL:<http://academy.gov.ua/pages/dop/198/files/2e67d7ff-9338-42dd-80c1-bb20eeda330e.pdf>
41. Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу : монографія / НАПрН України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування ; за заг. ред. І. В. Яковюка. Київ : Ред. журн. "Право України" ; Харків : Право, 2013. Вип. 14. 208 с.
42. Ковальова О.О. Стратегії євроінтеграції : як реалізувати європейський вибір України. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького, 2003. 340 с.
43. Конституція України: Закон України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 № (із змінами внесеними згідно із Законами ... № 2680-VIII від 07.02.2019, *ВВР*, 2019, № 9, ст.50 № 27-IX від 03.09.2019, *ВВР* 2019, № 38, ст.160. *Відомості Верховної Ради України*. 1996, № 30, ст. 141
44. Копійка, В.В. Розширення Європейського Союзу та Україна : моногр. Київ : Логос, 2008. 376 с.
45. Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС? : Науково-практична конференція : тези доп., Миколаїв, 2 грудня 2019 р. / ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2019. <http://eugov.chmnu.edu.ua/>
46. Мальська М. П., Антонюк Н. В. Основи європейської інтеграції : підруч.; Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. Київ: «Центр учбової літератури», 2015. 320 с.
47. Міжнародні організації: навч. посіб. / за ред. Козака Ю.Г., Ковалевського В.В., Логвінової Н.С. Київ: Центр навч. літ., 2009. 223 с.
48. Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу / Пер. з англ. Київ: К.І.С., 2005. XIV с. 466 с.
49. Палагнюк Ю. В. Проблеми розвитку ЄС після фінансово-економічної кризи: уроки для України. *Наук.записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 5. С. 167–172.
50. Палагнюк Ю. В. Поняття «Європейська інтеграція» в державному управлінні. *Актуальні проблеми державного управління, педагогіки, психології* : зб. наук. пр. Херсон. нац. техн. ун-ту. 2011. Вип. 2 (5). С. 110–115.
51. Палагнюк Ю. В. Основні інструменти розширення Європейського Союзу на Схід. *Ефективність державного управління* : зб. наук. пр. Львів. регіон. інституту держ. упр. Нац. академ. держ. управ. при Президентові України / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А.В. Ліпенцева. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2013. Вип. 37. С. 189–196.
52. Палагнюк Ю. В. Механізми інтеграції держав Центральної та Східної Європи у Європейський Союз. *Державне управління і місцеве самоврядування*. 2013. № 4 (19). С.115–123. URL : [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2013/2013_04\(19\)/15.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2013/2013_04(19)/15.pdf)
53. Партнерство заради миру: Рамковий документ. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_001#Text
54. Посельський В. Європейський Союз: інституційні основи європейської інтеграції. Київ: Смолоскип, 2002. 168 с.
55. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: закон України № 2411-VI від 01.07.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17/conv#Text>
56. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року

«Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України»: указ Президента України №448/2021 від 26.08.2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>

57. Публічна політика та суспільні зміни в Україні в контексті євроінтеграції : моногр. / авт. кол. : С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович, О. Г. Пухкал та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. Київ : НАДУ, 2017. 248 с.

58. Сичова В.В., Самофалова Т.О. Вплив Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом на гендерну політику в Україні. *Публічне управління XXI ст.: синтез науки і практики* : матеріали XIX міжнар. наук. конгресу (19.04.2019 р.). Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2019. С. 236–239.

59. Стратегія та засоби конвергенції системи соціальної безпеки України та ЄС у процесі євроінтеграції: монографія/ ред.: Т. Г. Васильців, Р. Л. Лупак. Львів: АТБ, 2018. 303 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20180802.pdf>

60. Тамм А. Є., Стрельцов В. Ю., Дзюндзюк В. Б. Україна – ЄС: розвиток відносин та основні напрями співробітництва: Модуль 5: навч. посіб. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ, 2009. 144 с.

61. Ткачук Т. Ю. Забезпечення інформаційної безпеки в умовах євроінтеграції України: правовий вимір: моногр. Київ : ВД «АртЕк», 2018. 422 с.

62. Україна – Європейський Союз: від партнерства до асоціації: Український Щорічник з Європейських Інтеграційних Студій. Вип. II. Луцьк, Терен, 2019. 428 с.

63. Шульга М. Критерії європейської ідентичності. *Політичний менеджмент*. 2010. № 2. С. 139-147. URL: http://nbuv.gov.ua/ujrn/pome_2010_2_15

64. Яковюк І. В. Правові основи інтеграції до ЄС: загальнотеоретичний аналіз : моногр.; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". Харків : Право, 2013. 760 с.

65. Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part. URL: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/november/tradoc_155103.pdf

66. Association Agreement: driving integrational changes : col. Monograf. /Ed.by Richard Iserman, Dr.H.C. in International Relations, Maryna Dei, PhD, Associate Professor, Olga Rudenko, Dr.Sc in PA, Professor, Yaroslav Tsekhmister, Ed.D, Professor, Vitalii Lunov, PhD, Associate Professor. Chicago : Assent Graphics Communications, 2019

67. English. European and Euro-Atlantic Integration. A textbook for Civil Servants and Local Government Employees / Y. Glukhova, D. Say, Y. Palagnyuk, S. Ponomaryov, S. Soroka, A. Soloviova. – 3rd ed., updated. –Mykolayiv : Petro Mohyla BSSU, 2018. 336 p. URL : <http://dspace.chmnu.edu.ua/bitstream/123456789/257/1/English.%20European%20and%20Euro-Atlantic%20Integration.pdf>

68. Dinan D. (2010) Ever Closer Union. An Introduction to European Integration. – Forth edition: Lynne Reinner Pub

69. McCormick, J. (2011) Understanding the European Union: A Concise Introduction. – 5th edition: Palgrave Macmillan

70. Sychova V. The impact of European integration on gender policy in Ukraine. *Association Agreement: driving integrational changes* : col. Monograf. /Ed.by Richard Iserman, Dr.H.C. in International Relations, Maryna Dei, PhD, Associate Professor, Olga Rudenko, Dr.Sc in PA, Professor, Yaroslav Tsekhmister, Ed.D, Professor, Vitalii Lunov, PhD, Associate Professor. Chicago: Assent Graphics Communications, 2019. P. 88–100.

11. Інтернет-ресурси:

71. Бібліотека Міжнародного центру перспективних досліджень. Тема „Європейська інтеграція” .<http://icps.com.ua/>.

72. Верховна Рада України : Офіційний портал. URL : <http://www.rada.gov.ua/>

73. Євроінтеграційний портал / Сайт. URL : <https://eu-ua.org/>

74. Європейський простір <https://eu.prostir.ua/library/237529.html>

75. Європа в Інтернет: Веб-путівник: <http://www.knoweurope.net/>

76. Загальна інформація про установи ЄС: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies_en

77. Міністерство закордонних справ України: Офіційний сайт. URL : <http://www.mfa.gov.ua/>
78. Наукова періодика України. Сторінка відкритого доступу Національної бібліотеки України ім. В.Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>
79. Організація з Безпеки та Співробітництву в Європі: офіційний сайт. URL : <http://www.osce.org>
80. Рада Європи : Офіційний сайт. URL : <http://www.coe.int/>
81. Спецпроект Угода про асоціацію Україна-ЄС. URL : <https://eu-agreement-era.com/>
82. Україна-Європейський Союз»: офіційний сайт представництва України при Європейському Союзі. . URL: <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/>
83. Урядовий портал: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
84. Офіційний сайт ЄС: www.europa.eu
85. Офіційний сайт BBC: <https://www.bbc.com/news/uk-politics>
86. An official EU website – <http://www.europa.eu>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах продовження дії обставин непереборної сили :

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі:

– дистанційно на платформі Google Meet проводяться семінарські, індивідуальні заняття та консультації;

контроль самостійної роботи відбуватиметься дистанційно на платформі Google.classroom: дисципліна «Європейські студії», ключ доступу: <https://classroom.google.com/c/NDk5ODYyOTM5NDk5?cjc=kllxuba>

– аудиторно (за затвердженням розкладом занять) проводяться семінарські заняття у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних безпекових і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі продовження воєнного стану / запровадження карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти *залік в тестовій формі дистанційно на платформі Classroom.google* за посиланням: <https://classroom.google.com/c/NDk5ODYyOTM5NDk5?cjc=kllxuba>, Telegram